

Karşıyaka'dan Merhabalar,

GM Vladimir Kramnik, 2006 Dünya Satranç Şampiyonu

3 haftaya yakın bir süredir Dünya satranç kamuoyunun gözü, haklı bir şekilde Elista'ya çevrildi. Tam 13 yıllık tek Dünya Şampiyonu özlemi, satrancın 2 eliti olan Topalov ve Kramnik arasındaki 12 partilik maçın ardından sona erecekti. Birçoklarına göre komşumuz Bulgaristan'ın temsilcisi Veselin Topalov 2813'lük ELO puanı ve agresif oyun stiliyle favori idi. Torino'daki 6.5/9 skoruyla formda olduğunu gösteren Vladimir Kramnik ise, bir de Ağustos ayında çok kuvvetli Dortmund Turnuvası'nı kazanınca rakibine gözdağı vermişti. Ayrıca stillerinin birbirine zıt olması da satrançseverler arasında heyecan uyandırıyor. Acaba Topalov, agresif oyununa özellikle unvan maçlarında başarılı olan rakibi karşısında da sadık kalabilecek miydi?

Açılış töreninden görüntüler oldukça renkliydi.

Nihayet aylardır beklenen ünvan maçı başladı, satrançseverler harika karşılaşmalara tanıklık ettiler. Daha sonra ise görmek istemediğimiz gerilimler, tahtanın dışına da çıkmış stratejik manevralar...

Ancak şüphesiz, partilerin kalitesi ve mücadele derecesinin çok yüksek olması binlerce satrançseveri canlı yayını sağlayan ICC ve Playchess.Com sunucularına çekiyordu. Erken beraberlikleri ortadan kaldıran Sofya Kuralları'nın belki de satrancın geleceği olduğu düşüncesi, ilk kez satrançseverler arasında bu kadar kabul gördü.

Sonuçta birisi kazanacaktı. 6-6 sonucunun ortaya çıkmasının ardından yapılan Eşitlik Bozma karşılaşmalarında gülen taraf 2.5-1.5 skoruyla GM Vladimir Kramnik oldu. Yalnızca prestijli şampiyonluk ünvanını değil, maç boyunca sergilediği asil duruşuyla da satrançseverlerin sempatisini kazandı...

İzleyicilerin partilere gösterdikleri ilgi, maçta sona yaklaştıkça artmıştı.

Meksika'daki 2007 Dünya Şampiyonası Turnuvası'nda Gurevich'in ismini de görmek dileklerle sözlerimi partilere bırakmak istiyorum.

12. Parti

Belki de Ünvan Maçı'nın en renksiz mücadelesi, 12. partide gerçekleşti. Ancak yine de, karşılıklı şansların var olduğu ve tarafların kesinlikle kazanmak için sonuna kadar mücadele ettiği yadsınamaz.

GM Vladimir Kramnik (2743) – GM Veselin Topalov (2813)

Dünya Şampiyonluğu Ünvan Maçı, Elista 2006, [D12], (Ataman, A)

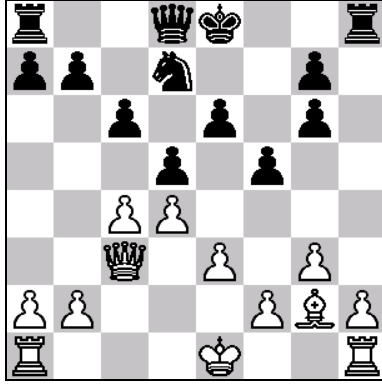
1 d4 d5 2 c4 c6 3 ♘f3 ♘f6 4 e3 ♙f5 5 ♘c3 e6 6 ♘h4 ♙g6 7 ♘xg6 hxg6 8 g3 ♘bd7 9 ♙d2 ♙b4

Topalov'un yeniliğinin amacı, muhtemelen siyah renkli filleri tahtadan çıkaracak ♙xc3-♘e4 manevrasıydı. Böylelikle Carlsbad piyon yapılarına benzer bir yapıya sahip bir konum karşımıza çıkacak gibi görünüyor. Dikkate değer bir diğer nokta da, Topalov'un kendisine skor avantajı getiren 9. partideki galibiyetinde beyaz taşlarla uyguladığı a3 fikrinin amacı ortaya çıkmaktadır: siyahların olası ♙b4 fikrini engellemek.

10 ♖b3 ♙xc3 11 ♙xc3 ♘e4

İşte siyahların hazırlığındaki fikri buydu. Şimdi 12 ♖xb7 ♖b8 13 ♖xc6 devamyolu, çok kuvvetli bir taktikle yanıtlanırdı: 13...♖xb2!.

12 ♙g2 ♘xc3 13 ♖xc3 f5

Carlsbad yapısından, daha çok Taş Duvar sistemlerine benzer bir konuma doğru siyahların son hamlesiyle geçiliyor. Elbetteki siyahların beyaz-renkli filinin olmaması kendisinin işine gelir, çünkü kendi rengindeki piyonların arkasında kalan filler genellikle kötü olarak değerlendirilir.

14 0-0 ♖e7 15 cxd5 exd5

Beyazların vezir kanadındaki statik avantajları karşısında, siyahların şah kanadına rok atmayı tercih etmiş beyaz şaha yönelik dinamik oyununa tanıklık edeceğiz. Adeta iki oyuncunun stillerinin çarpışmasını yansıtan bir mücadele, öyle değil mi? Bir yandan Kramnik'in sağlamcı oyunu, diğer taraftan Topalov'un riskleri alması.

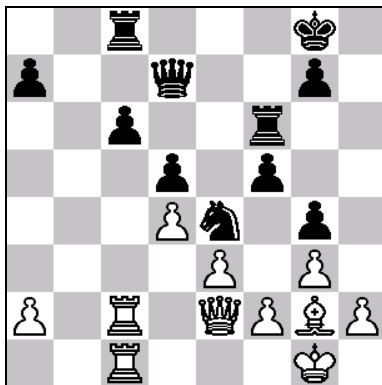
16 b4

Minörite Atak (Azınlık Hücumu), özellikle de 1 d4 hamlesini tercih eden oyuncuların aşına olması gereken oyunortası planlarının başında gelmektedir. Beyazların amacı, siyahların vezir kanadındaki sabit piyon yapısında (özellikle de c6-hanesinde) zayıflıklar yaratmaktır. Ancak yaratılan tek zayıflığın beyazlara tam puanı getirip getiremeyeceğini partinin devamında göreceğiz.

16... ♗f6 17 ♖fc1 ♗e4 18 ♖b2

Minörite Atak'ta genellikle ♖ab1-b4 manevrası uygulanırdı, ancak b2-karesindeki vezir bu durumda kalenin görevini üstleniyor.

18...0-0 19 b5 ♖ac8 20 bxc6 bxc6 21 ♖e2 g5 22 ♖ab1 ♖d7 23 ♖c2 ♖f6 24 ♖bc1 g4!

Siyahlar rakibinin f2-f3 piyon sürüş fikirlerini ortadan kaldırırken, kendi ...f5-f4 planını da suya düşürüyordu. Fakat, h-piyonunun zayıflığı da göz önünde bulundurulduğunda, siyahların rakibinin vezir kanadındaki avantajı karşısında yeterli karşı oyunu yaratmayı başardığı gözlenmektedir.

25 ♖b2 ♖h6 26 ♖a6 ♖c7 27 ♖b8+ ♔h7 28 ♖a3 ♖b7 29 ♖f8 ♖xb8 30 ♖xb8 ♖f7 31 ♖c8 ♖h5

Topalov genel anlamda bu partideki stratejisinde başarılı oldu: c6-karesindeki kronik zayıflığı kompanse edebilecek şah kanadında aktif oyun. h2-karesinin zayıflığı şu anda c6-piyonundan daha kritik gibi görünüyor.

32 ♔f1 ♘d2+! 33 ♔e1 ♘c4

Böylelikle c-hattı (dolayısıyla da c6-piyonu) savunulmuş oldu.

34 ♙f1 ♜f6 35 ♙xc4 dxc4 36 ♜xc4 ♞xh2 37 ♔e2 ♞h1

Beyaz şah çıplak, ancak vezirin baskısını destekleyebilecek şekilde kalenin hücumuna dahil olamaması dolayısıyla partide puanlar paylaşılıyordu.

38 ♜c5 ♞b1 39 ♞a6 ♞b2+ 40 ♔f1 ♞b1+ 41 ♔e2 ♞b2+ 42 ♔f1 ♜h6 43 ♞d3 g6 44 ♞b3 ♜h1+ 45 ♔g2 ♜h2+ 46 ♔xh2 ♞xf2+ 47 ♔h1 ♞f1+ ½

Eşitlik Bozma Karşılaşmaları

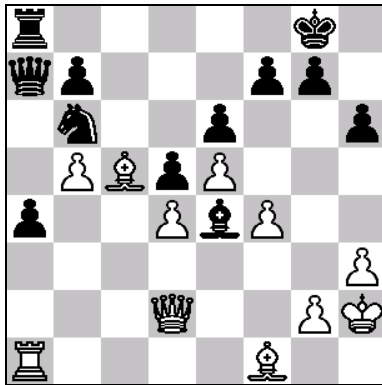
Eşitlik bozma karşılaşmaları, 12 (ya da bir diğer deyişle 11) ağır zaman temposunda oynanmış partide skorun 6-6 kalması sonucunda oynandı. 25' + 10" inc. temposunda oynanan karşılaşmalarda rakibine üstünlük sağlayan taraf Dünya Şampiyonu olacaktı. Yalnız burada dikkat çeken nokta, 12. parti sonrasında herhangi bir dinlenme amaçlı boş günün olmaması ve 4 partinin yalnızca tek günde, ardı ardına oynanıyor olmasıydı. Tüm bu nedenlerden dolayı, tie-break karşılaşmalarının bir nevi 'dayanıklılık testi' olduğundan söz edebiliriz. Zaten 4. partide Topalov'un son hamlesinde yapmış olduğu büyük gaf, bu açıklamayı ispatlar nitelikteydi. Diğer mücadelelerden farklı olarak, 4 partinin derinlemesine analizi yerine kritik konumlarını sizlerle birlikte değerlendirmeyi tercih ettim...

GM Vladimir Kramnik vs. GM Veselin Topalov

1. Parti

GM Veselin Topalov (2813) – GM Vladimir Kramnik (2743)
Dünya Şampiyonluğu Ünvan Maçı, Elista 2006, [D12], (Ataman, A)

Bir kere daha Slav Savunması'nın uygulanması sonrasında ortaya çıkan yukarıdaki diyagramlanmış konumda, siyahlar materyal dengesi anlamında 1 piyon fazla olan taraf. Ancak vezir kanadındaki at ve vezirin kırıdayamaması nedeniyle beyazların ciddi anlamda piyona karşı insiyatifi vardır. Çoğu zaman pozisyonel dehası ön plana çıkarılan bir oyuncu olan GM Kramnik, öncülerinden olan savunma ustası Petrosian'ın bile takdirle karşılayacağı bir taktik uygulamayla konumunu rahatlamasını bildi...

36...♘c4!

Bu gibi hamlelerin bulunması, üst seviyedeki oyuncular için pek de zor olmamalı, ancak maçın gerilimi ve konumdaki baskı göz önünde bulundurulduğunda hamlenin '!' nitelendirmesini fazlasıyla hak ettiğini düşünüyorum.

37 ♙xc4 b6

Şimdi iki fil birden istekte kalmıştı.

38 ♖e3!

Topalov da 38 ♙b3? hamlesinin çekiciliğine kapılmayarak doğru tepkiyi ortaya koydu. Şimdi 38 ♙b3? axb3! 39 ♖xa7 ♖xa7 devam yolunda kalenin a2-hanesinden e4-fili ile birlikte g2-noktasına ciddi baskı uygulaması dolayısıyla oluşan konum siyahlara açık üstün olurdu. Tabii b3-geçer piyonunu da unutmayalım!

38...♞c8!

Ara hamleler, partinin kaderini tayin ediyor. Acelece yapılacak 38...bxc5?! hamlesi 39 dxc5 yanıtı sonrasında beyazların bağlı geçergelere sahip olması dolayısıyla Bulgar temsilciye avantajlı olurdu. Ancak şimdi konum eşitlenmiştir.

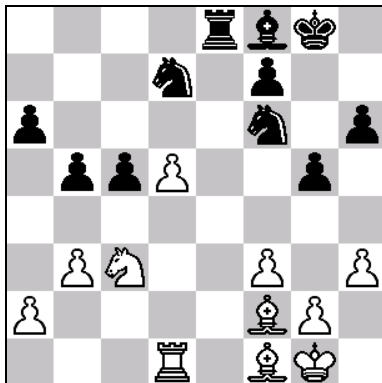
39 ♙f1 bxc5 40 dxc5 ♖xc5 41 ♖xc5 ♞xc5 42 b6 ♞c6 43 b7 ♞b6 44 ♙a6 d4 45 ♞xa4 ♙xb7 46 ♙xb7 ♞xb7 47 ♞xd4 ½

2. Parti

2. partiden itibaren beyaz taşlarla oynamanın verdiği avantajın daha fazla hissedildiğine tanıklık ettik.

GM Vladimir Kramnik (2743) – GM Veselin Topalov (2813)

Dünya Şampiyonluğu Ünvan Maçı, Elista 2006, [D45], (Ataman, A)

Siyahların, Benoni ve Schveningen – Najdorf Savunmaları'dan aşına olduğumuz siyah karelerde hakimiyet planı, 2. tie-break karşılaşmasında işine yaramadı. Partinin erken safhalarında Kramnik, d5-karesindeki delikten çok iyi yararlanıp kuvvetli bir geçer yarattı. Ayrıca beyaz fil çiftinin vezir kanadındaki siyah piyonları ciddi bir şekilde rahatsız ettiği de ortadadır. 2006 İzmir Açık Turnuvası'nı internet üzerinden takip edebilen satrançseverler, a6-b5 piyon zincirinin nasıl yıpratılabileceğini Ushenina – Bilyap 1-0 partisinden de biliyor olmalı...

31 a4!

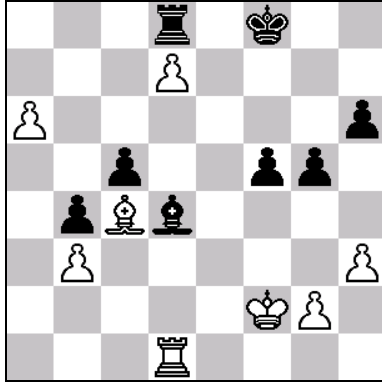
Piyonların ve dolayısıyla da kontrol ettikleri karelerin zayıflatılması amacını taşıyan, tematik bir yöntem.

31...b4?

c4-karesinin çok ciddi bir şekilde zayıflatılması, Rus temsilcinin kaçırmayacağı bir fırsat olacaktır. Daha dirençli bir fikir olarak piyon fedası içeren 31...c4!? 32 bxc4 b4 33 ♖e2 ♖c5 devamıyolundan söz edebiliriz. Bu durumda b-geçeri beyazların kollaması gereken ciddi bir tehdit olabilecektir.

32 ♖e4 ♖xe4 33 fxe4 ♖f6 34 d6 ♖xe4 35 d7 ♖d8 36 ♗xa6 f5 37 a5 ♗g7 38 ♗c4+ ♖f8 39 a6 ♖xf2 40 ♖xf2 ♗d4+

Beyazlar “geçer piyonlar sürülmelidir” düşüncelerini son birkaç hamlede uygulayarak avantajlı bir ters renkli fil finaline girdi. Ancak, siyahlar son hamlesiyle d-piyonunu düşürüyor muydu? Kramnik pek öyle düşünmedi...

41 ♖xd4! cxd4 42 a7 ♖e7 43 ♗d5 ♖xd7 44 a8=♖ ♖xa8 45 ♗xa8 1-0

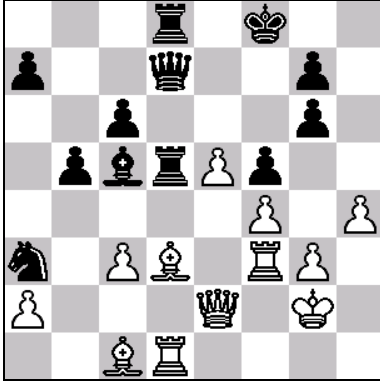
Kramnik'in tüm ünvan maçındaki en etkileyici performanslarından birisi.

3. Parti

GM Veselin Topalov (2813) – GM Vladimir Kramnik (2743)

Dünya Şampiyonluğu Ünvan Maçı, Elista 2006, [D12], (Ataman, A)

2005 ChessCafe.Com Yılın En İyi Kitabı ödülünün *Learn from the Legends – Chess Champions at Their Best* eseriyle sahibi de olan GM Mihail Marin, 3. tie-break karşılaşmasının 15. hamlesinden sonra oluşan konumunu ‘tipik bir Slav vaziyeti’ olarak nitelendirmişti. Ancak beyazların şah kanadındaki piyon çokluğu, fil çifti ve alan avantajı varken, siyahlar d-hattından yeterli bir karşı oyun yaratabilecek miydi, onu bilemiyorum. Partinin sonunda gülen taraf Bulgar temsilci olarak, skor tabelasında eşitliği sağlamayı başarıyordu...

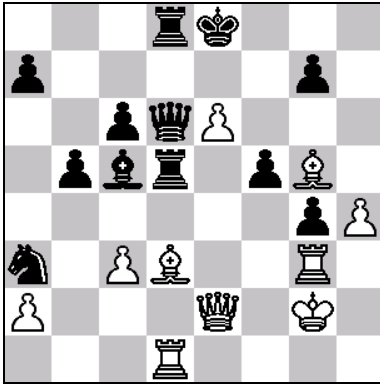
33 g4!

Bu kadar kritik bir noktada oynanan bir partide, konumu ancak Tal bu kadar karıştırabilirdi. d3-karesindeki fili yeterli sayıda kuvvetiyle destekledikten sonra beyazlar, iyi bir şekilde korunamayan siyah şah karşısında hatları açarak tehditler yaratmaya başlıyordu.

33...fxg4 34 ♖g3 ♔e7 35 f5!

Muazzam bir hamle daha. Böylelikle beyazlar adeta 'uyuyan devi'ni mücadeleye katacaktı.

35...gxf5 36 ♗g5+ ♔e8 37 e6 ♕d6

38 ♗xf5!

İnanılmaz bir darbe daha. Alternatif 38 ♗xd8?! ♔xd8 devamı yolu sonrasında beyaz şahın sıkıntılı durumu dolayısıyla avantaj siyahlardan yana olurdu. Ancak Topalov, aynı rakibinin bir önceki partide yararlandığı gibi, kuvvetli ara hamleleri kullanıyordu.

38...♞xd1 39 ♗g6+ ♔f8 40 e7+ ♕xe7 41 ♗xe7+ ♗xe7 42 ♗d3!

Böylece beyazlar siyah 1. yataydaki siyah kaleyi oyun dışında bırakarak, mücadelenin kritik bölgesi olan siyah şah kanadındaki avantajını arttırmaktadır.

42...♞a1 43 ♕b2 ♞d1 44 ♕e2 ♞a1 45 ♕xg4 ♞xa2+ 46 ♔h3 ♗f6 47 ♕e6 ♞d2 48 ♗g6 ♞2d7 49 ♞f3 b4 50 h5

Beyazların h5-h6 sürüşü karşısında siyahlar çaresiz olduğundan enteresan bir zugzwang durumu karşımızda. Kramnik yeterince gördüğünü düşünerek terk etti...

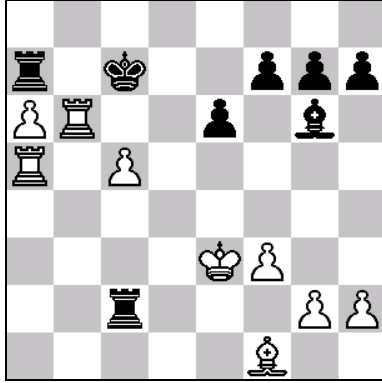
1-0

4. Parti

Yaşanan bunca gerilime ve anlaşmazlığa karşın, kimse iki oyuncunun satrançseverlere harika bir unvan maçı sunduğunu yadsıyamaz. Geçmiş yıllardaki Kasparov – Kramnik, Kramnik – Leko mücadelelerinde bu kadar keskin karşılaşmaların olmaması ve çokça beraberliklerin yaşanması, acaba Topalov'un girişimci stiline mi maça damgasını vurduğunu göstermekteydi? Maçtaki mücadelelere hakim olan taraf kim olursa olsun, Kramnik aynı Kasparov ve Leko'yu hüsrana uğrattığı gibi, dişli Bulgar rakibini de hüsrana uğratiyordu...

GM Vladimir Kramnik (2743) – GM Veselin Topalov (2813)

Dünya Şampiyonluğu Ünvan Maçı, Elista 2006, [D47], (Ataman, A)

Meran Varyantı ile gelişen partide, Kramnik vezir kanadında zayıf piyonlara ait olan taraf olmasına karşın, aktif taş oyunu bu bölgede 2 piyon üstün olan taraf olmayı başardı. Yorgunluk belirtileri ise 4. partinin 44. hamlesinde ortaya çıkıyordu...

44...♖xc5??

İnsan, bir önceki partide 'Tal-vari' bir şekilde rakibini dize getirmeyi başaran Topalov, nasıl oluyor da bu denli büyük bir gaf yapıyor diye düşünmekten kendini alıkoyamıyor. Ancak, satranç dahileri de zaman zaman hata yaparlar...

45 ♖b7+!

İşte tam bu anda Dünya Satrancının zirvesindeki isim değişiyordu: Vladimir Kramnik – Dünya Satranç Şampiyonu!

1-0

Henüz Sırbistan'daki Avrupa Yaş Grupları Şampiyonası sırasında Ünvan Maçı'nın heyecanı bizleri sarmıştı. Satranç dünyasının yıllar sonra bu maçı, gerilimlerinden çok unutulmaz partileriyle hatırlayacağını düşünüyorum. Aynı Bobby Fischer'i unutulmaz partileriyle hatırladığımız gibi...

Yaşasın Yeni Kral!

Hazırlayan: FM Alper Efe ATAMAN